Inseráty službu hledajících souvěrců uveřejňují se zdarma. (Viz poslední stránku.)

Redakce, nakladatelství a expedice v Hořovicích, Čechy. Poštovní, telegrafní, telefonní a nádražní stanice Hořovice.

Revue

israel. náboženských obcí v Čechách.

(List hájící zájmy náboženských obcí.)

Inseráty službu hledajících souvěrců uveřejňují se zdarma. (Viz poslední stránku.)

Vychází jednou za měsíc.

K dotazům a návrhům k dalšímu dodání jest třeba připojiti poštovné ve známkách.

Adresa pro telegramy: Revue Hořovice. | Při otištění žádá se o udání pramene. | Náboženské obce, předplácejte na Revui!

Čís. 5. Prosinec 1903. | Předplatné pro Rakousko-Uhersko K 6·— ročně, pro cizinu Mk 6·—. | Ročník I.

Sanscalotté.

(Přinesl časopis »Die Welt«.)

Ve Francii bylo kdysi slavné sdružení tak zvaný régiment de la calotte. Zařadění do tohoto pluku stalo se bez dotazu rekruta. Kdo se súčastnil veřejného života a vyznamenal se zvlášť velkou hloupostí, tomu byla poslána čapka s dokumentem, asi jako naše věnovací listy, která prohlašovala zařadění do tohoto rozšířeného sboru. Nebylo nikdy zjištěno, kteří ministři, místodržitelé, purkmistři neb i politikové, kteří by se nemohli vykázati ani s trochou vnější hodnosti, vyznamenání calotty neměli. Ježto nepoznali jsme stížností těchto mužů z oné doby, musíme se domýšleti na základě tohoto nedostatku, a dle našich nynějších zkušeností, že se jich jen málo zachovalo.

Jest to věčná škoda, že tato skvostná instituce nezůstala aspoň pro nás židy. Jest pravda, kancelář sboru musila by míti ohromné místnosti, výdaje nebyly by malé; ježto však by měli bezpochyby naši nejzámožnější soukmenovci nejoprávněnější nároky ku přijetí, mohly by výlohy malou taxou hrazeny býti.

Pomyslíme-li, že právě tito pánové nevyhýbají se skromně vnějším poctám, mohla by věc ta, podporována laskavou pomocí k službám ochotných žurnalistů, zdárně se vyvinouti

Nyní běhají ještě bez čapek jako chudí sanscalotté. Kdyby nás nějaký kousek genia jejich neupozornil na ně, hrdinové tito zemřeli by nepoctěni. Ne všechny tyto kousky můžeme uveřejniti, ale několik z nich přece sdělíme.

V Německu utvořilo se před nedávnem sdružení, které přišlo k tomu názoru, že jest sbírka německonárodních židů nevyhnutelně nutna, t. j. oněch židů německých, kteří mohou stráviti odstálé a zkysané mléko zbožného smýšlení z dob květu assimilace. Není takových židů as mnoho, neboť nový spolek ten zve známou již cestou v inserátech novin ku přistoupení. Ježto, jak jsme již pravili, není více régimentu de la calotte, bylo by záhodno, poraditi oněm pánům, by nosili ceduli na prsou nebo na druhé straně, na níž by bylo gothickými písmenami napsáno slovo »německo-národní«. Ježto bude třeba mnoho poklon, doporučovala by se pánům židům »německé národnosti« druhá strana.

K tomuto časovému sdružení měli by se připojiti také pánové z »Ústředního spolku«, kteří po obveselujících episodách, které předcházely volby v Německu, lezou stále za svobodomyslným sdružením, po případě lidovou stranou, ačkoli, jak se nedávno přesvědčili, jest třeba podpatků u bot opatrnosti.

A teprvé naši rakouští Sanscalotté! Jak někteří badatelé starožitností tvrdí, jsou v Rakousku ještě poctivě svobodomyslní politikové, — učenci mívají někdy podivné názory — kteří to myslí se židy dobře. Na základě tohoto nikde nedokázaného tvrzení vidíme naše ctěné »souvěrce« poklusávati zbožně za několika muži, kteří prý tvoří tento praporeček sedmi — nebo jest jich ještě méně? — těch spravedlivých. Ti spravedliví jsou velmi staří lidé! Dosud jde vše dobře. Ale mladíka, jenž donese prapor k úctě, očekávali dosud marně. To nevadí však židovským politikům, kteří zastupují Vídeň a Prahu, aby nepokračovali na cestě. Jsou to přec souvěrci, a tu mají aspoň společnou víru, nechtějí-li již ničeho věděti než to, co jim kazatel předříkává.

Jest to pochopitelně zbytečná námaha, chtíti prosaditi u starých změnu této »politiky«. Když i tu a tam opustí je láska nežidovských spoluobčanů, pak jest to jen přechodné leknutí, které je zarazí v témž okamžiku, ale k návratu je nepřivede.

Nepochopí již asi, že jest politická píseň, která jest vznešená, srdce povznášející, osvobozující. Nemají ani ponětí, že také v politice národnostní není již doba poštovního vozu, z níž všechny jejich názory a přesvědčení vyrostly. Byl to velmi ctihodný dopravní prostředek tento poštovní vůz a švakr vyluzoval dojemné tóny z rohn, ale švakr Chronos stał se nevěrným a bojácně dívají se staří, jak řídí nyní lokomobil a komanduje páru a elektřinu.

Proto jest tak málo porozumění u starých pro nás mladé židy. Chceme židovskou národní lidovou politiku, která vzbuzuje obavu u politiků Berlínských, Vídeňshých, Hanoverských atd. jako něco nového, neobyčejného a neznámého v starých, dobrých časech Kdybychom uctívali aspoň prapory z r. 1848, na které byli tak pyšni. Ale to nečiníme. Nám jeví se tehdejší převrat ve zcela jiném světle než jim a nejsme slepými, že během tohoto roku nám trošky dobra a mnoho zla se do-

FEUILLETON.

Nemocný hoch.

J. L. Porez, z jargonu přeložil Efraim.

Mamyschi, chci Ti prozraditi tajemství, ale . . . . ale otci nic neříkej.

Proč otci ne, ptáš se? Proto že . . . proto že mne má méně rád . . . Ale ne, ne méně. Tak zle to ani nemyslím. Nikoliv, ne méně, jenom jinak.

Jeť přece otcem a proto přísnějším . . .

Má dlouhý vous. Obličej nelze mu tak hladiti jako Tvůj sametový, mamyschi . . . .

A zcela jiné oči má, dívá se zcela jinak. Ty, pohlédneš-li na mne, máš tak smějící se a při tom tak vlhké oči . . . takové, takové . . . dobré, tak milounké oči . . . Před Tebou nemohu skrýti tajemství . . . Tvýma očima vyčerpáš mi je ze srdce.

Otec dívá se zcela jinak, vždy vážně, chladně . . .

Ne, mamyschi, to jsou jiné, zcela jiné oči!

Když jsem byl malým, mamyschi, neměl jsem tolik strachu před otcem. Upomínám se, jak jsem mu skákával na klín, jak jsem mu rozcuchal vlasy, vous kartáčoval a pletl. A když na mne zlobivě pohlédnouti chtěl, tak stlačil jsem mu víčka a zavřel mu oči . . . Teď to již více nemohu . . . .

Jednou, — slyšíš Mamyschi? — když jsem byl nemocen, vzpřímil jsem se pojednou, tu stáli Jste oba u mého lůžka . . . Ty plakala Jsi tiše, tak srdečně tiše . . . Ale otec . . . mamyschi . . . jeho obličej byl strašný . . . Já viděl na něm, že klne Bohu. Strachem zavřel jsem opět oči. — —

Od toho času nemohu se otci tak blížiti, jak dříve . . . Něco mne táhne zpět. Často mu srdce moje spěchá vstříc, ale já nemohu!

Myslíš snad, že mám otce méně rád? Chrániž Bůh! Mám ho velice rád, každý den radši . . . Když ke mně jde, tluče mé srdce radostí a já se třesu: Teď ihned vezme mne za ruku, přitlačí na srdce . . .

U Tebe se netřesu . . . Ty mne máš vždy stejně ráda . . . máš vždy čas pro mne . . . objímáš a líbáš mne co okamžik . . . Jsi vždycinky, vždycinky má . . . Otec má však tolik starostí . . . Vím již, chce, abych byl jednou boháčem —

Mamyschi, Ty jsi již na moje tajemství zvědavá, viď že? Ale já se tak stydím. Před matkou, pravíš, nemám se styděti? Máš pravdu . . . Než . . . Víš co, mamyschi, sedni si na židli u okna . . . Tak jest to dobře!

Ach, jak krásně slunce zapadá, jak krásně se jeho červenavé paprsky na Tvém bledém obličeji šíří . . .

Mamyschi, jak krásná, jak šlechetně krásná Jsi!

Posečkej . . . sednu si k Tvým nohoum . . . Nehleď mi však při vypravování do obličeje . . . Chci si sednouti na stoličku a dívati se z okna ven . . .

Ale ne! . . . Stydím se před sluncem . . . Vidíš, za dne tak pálí a hoří, a z večera loučí se s námi tak smutně, že se před ním stydím, o sobě mluviti . . .

Položím si hlavu do Tvého klína . . . a oči zavru, a Ty . . . Ty polož ruku na moje čelo. Netížím Tě, mamyschi? Ne?

Šestnácte let jest Tvůj hoch již stár a má ještě vždy tak malou, lehkou hlavičku. Jsem přece v celku takovým . . .

Nevzdychej, mamyschi! Bůh mne nezkrátil. Dal mi málo masa, ale za to mnoho jiného dobra . . . Tebe, otce . . . dny a noci s překrásnými sny . . . a dnes — mé tajemství . . .

Tak teď nic nevidím . . . Se zavřenýma očima budu snad v stavu to vypráveti . . . Chci se pokusiti . . . —

Ach, jest to tak těžké . . .

Zdá se to býti tak lehkým — jenom síť

stalo a ku posledu to nejhorší, politika, která nyní ještě pracuje hesly a obzorem dávno již neškodného roku. My žádáme více. Po sjednocení celého národa toužíme, po osvobození ohrožených dítek ze zemí útisku, nabytí země, vlasti otců našich, pro ně a též pro ty z nás, kteří nechtí odloučiti se od nich, vývoji naší vlastní kultury, která ač dlouho omezena a v nebezpečí jsouc, sílu svoji neztratila a v kterou naději skládáme, že ještě jednou civilisaci všech národů velikého a krásného poskytne.

»Měříte výhodu věci hodinami, týdny nebo roky, zatím co já aeony prsty propouštím!« praví moudrý Athéňan v Herzlově »Solon v Lydii« ku Kroesovi a Aesopovi.

Toť též rozdíl mezi židovskou politikou sionismu a politikou našich liberálních politiků v náboženských obcích, kteří mnohdy, a to i vážně, za radikální politiky se považují.

A proto jsou, na ostatní důvody nehledě a též na geniální skoky jich ne, muži, jimž čapky by příslušely, sansculotté, o nichž jsme mluvili.

Sionismus a náboženství.

(Napsal Salomon Schiller, přel. tech. Oplatka).

O otázce, o které pojednáváme, nebylo téměř v sionistické literatuře vyjímaje Achad Haamem, hovořeno. Ze snadno pochopitelné obavy vyhnuto se tomuto thematu. Nyní vstoupil však sionismus rozhodně v novou fási, do fáse prohloubení, jako přirozený následek netušeně rychlého rozšíření: různost společenských kruhů, které sionismus okouzlil, splodila zároveň rozmanitost kruhů myšlenkových. V té míře, jako jest zajištěna přítažlivost a vítězivost idee sionistické, je jasnou možnost a i nutnost dívati se neohroženě do očí otázkám souvisejícím s ideou tou; problemy, otázky se derou, zaměstnávají, znepokojují myslící hlavy, cítící povahy. Jest to přirozeným následkem ideje životem splozené a do života mocně zasahující. Mezi problemy těmi zaujímá jedno z nejvznešenejších míst otázka o poměru sionismu k náboženství.

Omezíme nejprve přesně otázku tu, abychom se vystříhali předem neporozumění. Nejedná se zde o poměr strany sionistické k vládnoucím názorům náboženským. Na takovou otázku odpovídají vůdcové sionističtí *právem*. Náboženství nenáleží do kompetence strany, náboženství jest věcí soukromou, když i tuto definici, převzatou z cizího tábora, považujeme za velmi nešťastnou, neboť spočívá na neporozuměném názoru na dějiny. Náboženství ve své actualitě nespokojilo se nikdy se záležitostmi duševními. Synagoga a církev byla od počátku zřízení eminentně společenská. Nejspíše nezmění se to ani v budoucnosti . . .

Vůbec nemá slovo „poměr“ s touto takticko-utilitární příchutí příjemné znění. Poměry takovými nebyl dosud nikdy proveden tvořící čin. A nechť se jakkoli vychvaluje význam sociálního rozhledu v otázkách hospodářsko-politických života společenského, v otázkách čistě duševních (ač i sociálních jako jest náboženství) výtvorů, jest sociální rozhled téměř bezmocný a přichází obyčejně pozdě . .

Co nám leží na srdci, není otázka taktiky politické strany; jest to otázka osudu naší budoucnosti. *Jaká úloha jest určena židovskému náboženství jako kulturnímu faktoru v příštím vývoji sionismu?* Opravňuje nás nynější, dosti ubohý stav židovského náboženství, počítati s ním jako s hodnotou tvořící duševní moci? Sionismus jest — to jest dnes jisté — pojem odpoutaného, po žití toužícího židovského národa. Jak má zasáhnouti do této hry nových sil naše prastaré náboženství, jak srovná se sionismus se svým moderním světovým názorem a mod. prostředky se s děděným podáním, v jakém poměru ustálí se národní tradice k národnímu znovuzrození?

* * *

V nynější době mluví se o vědě bez předpokladů, bez hypotés. To platí však jen o vědách přesného bádání. Celková kultura, *kultura národní* není jistě bez předpokladů. Poměry splozené dřívějšími pokoleními jsou jí přirozeně živnou půdou, podmínkou jejích zvláštností. Takovým nevyhnutelným kulturním předpokladem jest náboženství, které jest individuelní a sociální zároveň, momentem prohloubení osobitého a zároveň nejdůležitějším momentem spolčujícím. Kultura, společenskost, v níž tradicí zmohutnělé náboženství nedospělo by k tvůrčímu spolupůsobení, bylo by pouhou umělou konstrukcí.

Tato všeobecná pozorování platí právě dvojnásob o duševním životě židovského národa. Nedospěl přec u žádného jiného národa náboženský moment k tak souverenímu, výlučnému významu jako u nás. Veškeré manifestace našeho nár. ducha byly náboženské povahy; náš veřejný život, naše zákonodárství mělo ráz theokratický, jádro našich pověstí, mravů, zvyků jest jádro náboženské, naše poesie sloužila k uctívání Boha, naše filosofie byla filosofie náboženská, nebo přesněji byla to theologie. Positivní, konkrétní náboženství, které zmohutnělo naším dějiným utrpením, bylo adequátním nositelem životní vůle národa.

Jak se má věc nyní? Neznamená duševní zřízení našich nynějších generací úplný rozpor s duchem minulosti? Řekněme to přímo: Židovská inteligence v převážné většině, — nechť nalézá se v kterémkoli táboru — chová se netečně, odmítavě, apaticky.

Proč tento zjev vyložiti se může právě u národa, jehož duševní výron byl povahy náboženské, nechme prozatím stranou. Považujeme to za znavení genia národního, které muselo následovati po jednostranném náboženském znavení; můžeme to přičísti nesouvislosti moderních snah se zvláštním duševním světem ghetta.

Faktum to nedá se odstraniti. Neboť nemůžeme přednášené a kázané, cizí vzory napodobující, náboženství považovati ani za slabý surogát toho, co býbalo kdysi jednotlivcem a společností. A také nábožnost orthodoxních, na kterou nutno vážněji pohlížeti, zdá se, že děkuje svůj vzrůst spíše vytrvalosti, než hluboce pociťovanému pudu. Dá se na této kolísající půdě dále stavěti? Jak má být odstraněna zejicí propast mezi dříve a nyní?

* * *

Při řešení toho problému veledůležitého pro vývoj žid. národa, omezíme se na označení, vytčení *všeobecných historických snah.* Neboť bylo by odvážné a smělé spočítati jemné nítě v jemném předivu budoucna, jehož první začátky my, dnešní lidé, sotva si uvědomujeme.

Sionismus, *snaha postaviti židovství na moderní podklad*, musí především přestáti těžkou zkoušku. Co bylo dosud z něho zjevno, to jest dobrá, poctivá vůle k činu. Čin ten stojí nyní před námi. Uskuteční-li se, pak nebude mu scházet náb. posvěcení. *Omládnutí židovského národa bude obsahovati také omládnutí židovského náboženství.* V spolčení dnchů k národní jednotě *dá židovské náboženství kvasidlo* a propůjčí jednotě té individualitu a životní sílu.

Musíme se předem vyhnouti snad mylnému výkladu posledního tvrzení. Jak často odpovídají nám lidé, kteří se vydávají za svobodomyslné: „Z důvodů národních nesmíme otřást tradicemi svatých jednotlivostí, musíme se držet třeba i přežilého a bezcenného, abychom neuvolnili souvislost s národním celkem.“ Tato ubohá výmluva zdá se nám neúrodnou a bezvýznamnou.

Náboženství jest jen tehdy kulturním faktorem, vystupuje-li samostatně jako účel, ne však různorodě jako prostředek úplně rozdílného účelu, třeba by byl sebe žádoucí. Naše představa, o vchodu náboženského ducha do kruhů moderního židovstva, jest něco jiného než úzkostlivé držení se posic daných životem . . *Vidíme v duchu bystřinu, vířící náboženství, jak si hledá dráhu; některé, zdánlivě na věky postavené hráze, se protrhnou, bahno staletími nanesené se odplaví, ale ničící vlny přenášejí z dalekého horstva úrodnou prsť, přinášejí pevnou půdu pro nové sídlo lidské . . .*

Jest nadmíru význačné: století 19té,

---

z překrásných paprsků — a přec doléhá to na srdce jako kamenem . . . ne jako oblázek . . . to není obyčejný kámen z cesty nebo z pole . . .

Jest to drahokam . . . třpytí se . . . svítí . . .

Hluboko v srdci leží a vysílá do všech údů tolik světla, tolik tajného, teplého, oživujícího světla . . .

Jen aby neshasl, mamyschi! . . .

Tolik přec shasíná! . . .

Poslyš, mamyschi!

Ne, sečkej! Tak jednoduché to není.

Ale ne, slyš! Pamatuješ se, že Jsi mi včera dala něco peněz?

Ještě jsem nic z toho nevydal a přece nemám již všechno.

Desetník mi schází!

Ztratil-li jsem ho? Nikoli . . . Dáváš mi přece peníze pro chudé lidi, chudé děti, které na ulici potkám . . . Jak bych mohl jejich peníze ztratit?

Daroval-li jsem ho? Ano, jistotně! Chudému? Nevím . . . možná, možná též, že ne . . . Poslyš, snad to budeš věděti;

Též včera zapadalo slunce tak krásně . . . Možná, že ještě krásněji . . .

Tys učila mne viděti, a já hledím a vidím nyní, co jiní nevidí . . . Proto chodívám přece obyčejně samoten na procházku . . . Šel jsem za město, tam kde celé je viděti, u rybníka, Ty víš přece . . . Domy vypínají se jeden nad druhý, vzdálenější chtějí přehlédnouti druhé, Boží svět viděti, a stoupají vždy výše a výše vzhůru, a zacházející slunce hledí na ně, pokrývá je svými posledními paprsky . . . loučí se . . . líbá je.

A já vidím, kterak stíny pod těmi paprsky kvapí, jak houstnou a houstnou, a tekou a se vpíjí, kde jen mohou. Vyplňují mezery mezi domy, volná místa mezi zdmi a vyzdvihují červenavé světlo, ženou je vzhůru, zpět do nebe . . . »K odpočinku, paprskové, teď je naše doba! . . . Dobrou noc!«

A znenáhla se stmívá, nebesa stále klesají . . . brzy hvězda za hvězdou se vznítí . . . Tak přišel jsem do Truhlářské ulice, do té zadní ulice, která je tak srázná . . . až k rybníku, nedaleko velké »Schul.«

Přiblížil jsem se k »Schul« . . .

Za dne vypadá strašně, . . . chudobná, zanedbaná, pochmurná. . . Pavouci cítí soustrast a zakrývají svými pletivi dutiny okenné bez tabulí . . . A — naproti na vrchu, na kraji ulice klášter s tou vysokou věží — ten se směje! . . .

(Dokonč.)

století uvědomělé assimilace, bylo zároveň pro západní židy obdobím indifferentismu náboženského, změlčení, zpovrchnění náboženského cítění. Toto setkání není náhodou.

Náboženství jest jeden z nejmohutnějších pudů ku spolčování; kde historicky vzniklá společnost zaniká, upadá přirozeně též náboženství jí tvořené.

Kdybychom chtěli příští vývoj židovsko-náboženského života formulovati na rozdíl od minulých století, učinili bychom to takto: *Duch židovský v minulosti byl ponejvíce náboženský a jen neuvědomèle národní; manifestace téhož ducha v budoucnu budou národní, ale plod jejich, jejich nejvnitřnější jádro, jejich neuvědomělá hnací síla bude náboženství.* Náboženství ghetta bylo odvrácení od přírody, náboženství nečinného doufání, židovsko-náboženský život budoucna bude radost ze života, život toužící po činech.

Sionismu, orgánu národního znovuzrození, připadá úloha překlenouti propast mezi oběma světovými a životními názory, proplésti jedny druhými.

Tento čin zdaří se jen tehdy sionismu, ponoří-li se *s moderními* myšlénkami a cítěním do ducha minulosti. Tím bude umožněno převésti nepomíjející hodnotu, kterou ona doba splodila, v moderní život, ale také rozřešiti ve formách krásna nenahraditelné a tím utvořiti věčně čerstvý pramen náboženských pohnutek.

Renaissance židovství neznamená ani otrocké převzetí, ani příkré odmítnutí minulosti ghetta, přemožení příjemným strávením.

Toto prohloubení v naší minulosti uskuteční se ve dvou sobě protivných, ale v lidské duši zahrnutých směrech: Bude-li bádající rozum ozbrojen moderními, vědeckými methodami, zvláště sociálně-duševními, by utvořené provázel krok za krokem, a snažiti se, aby pochopil naše četné osudy historické zbystřeným zrakem v nejvnitřnějším jádru, pak *tvořící*, plodící fantasie, která vychází z bezprostředních smyslových zkušeností, která zanáší duševní náladu vždy do minulosti, jí vždy opět přepracuje a tak obohatí. A ježto převládajícím rysem naší minulosti byl rys náboženský, bude minulost čekající na prozkoumání a přepracování, pro moderního žida nevyčerpatelný pramen náboženské nálady.

* * *

Znovurozkvět minulosti národa může býti proveden jen tehdy, touží-li národ po budoucnosti. Co má žíti, musí míti za své nositele lidi, kteří neuzavřeli ještě účet se životem. *Má-li celý národ, ne jen učenci, upamatovati se na minulost a jen tak jest rozuměti oživení minulosti, pak může čerpati ocenění, zájem a nadšení pro tuto minulost jen z věčně čerstvé zásoby moderního pudu sebezachování.* Touha národa v důstojnou budoucnost bude stupňovati pocit celku a národního sebevědomí a dle psychologického zákona — zřídí vědomí jednoty a kontinuity národa v rozmanitých stadií vývoje. Co zatím nejasný národní pud sebezachování vyplní se v rozmanitých konkrétních ideálech, bude také bezprostředním tvůrcem náboženství. Neboť náboženství, pocházející z touhy lidstva po ideálech, může býti vyplněno za pojmutí určitých sociálních (vědeckých, etických, aestetických atd.) lidských ideálů. V tom spočívá právě omezenost a zpátečnické smýšlení oněch lidí, kteří mluví o židech jako o pouhé společnosti náboženské, a vylučují tím náboženství z toku života z množství emanací jeho. Kdyby se věc ta tak měla, jak nám to chtějí namluviti, že nás nespojí jiné zájmy než „mosaická konfesse“, pak nespojovalo by nás nic, pranic; neboť taková „konfesse“, odpoutaná od ostatních zájmů života, jest mrtvá, nehybná. Ve skutečnosti spočívá „mosaická konfesse“ těchto pánů jednak v množství přežilých ceremonií, jednak v množství mravně náboženských názorů, které ve své vysoké abstrakci staly se dávno majetkem myslícího lidstva . . . Pánové ti odvolávají se na kosmopolitický ráz velikého, vládnoucího náboženství. Ale člověk musí být slepý a veškerého historického smyslu zbavený, aby neuznal, že právě tato náboženství vzdor svému (nebo pro své) ohromnému rozšíření v různých zemích jsou proniknuta různými národně-kulturními charaktery. Právě tak bylo náboženství našich otců v minulém století adaequatním výrazem našeho zvláštního postavení mezi národy, onoho sociálního obsahu, který se v ghettě vyvinul k tak zvláštní jednotě . . .

* * *

Jest to dávno pozorovaný úkaz: Jen empiristické nebo rationalistické povahy, jichž duševní svět se pohybuje v kruhu zkušenosti, nebo shluku názorů, mohou žíti bez náboženství. Tvořící povahy jsou rodem náboženští lidé.

Náboženství jejich prýští z naivního udivení nad silami vládnoucími v jich hrudi, nad silami, jež sami nepohybují. Náboženství jejich jest radost ze světlých paprsků, které vycházejí z neznámého slunce a zasahují do jich čilého ducha. Totéž platí o společnostech a národech. Náš národ vstupuje právě do stadia tvořící rozpínavosti. Dochází k tomu, aby vynesl na světlo síly, které po staletí v něm se shromažďovaly a dosud v temnu se vyvinovaly. Toto pojmutí vlastní, národu samu záhadné síly vzbudí ztracenou, metafysickou potřebu, potřebu následovati neviditelně vládnoucí síly ve všemíru . . .

Sionismus jest hranicí dvou do nekonečna se táhnoucích historických období. Jest to napodobující rozhled po minulosti, která se ztrácí v šeru dávnověkosti a zároveň vzdorný pohled do budoucnosti, jehož konečné členy rozplývají se v mlze pyšných zdání. Tam však, kde rozhled rozšiřuje se do neměřitelného, počíná velká říše vznešeného, transcendentního, božského . . .

* * *

Ve vývoji náboženství musíme rozlišovati dva prvky: náboženství v užším smyslu, ideje, božské pojmy, duševní pohnutky víry a ritus, zákonnost, říše symbolů. Oba prvky jsou od sebe nerozlučné, na sebe odkázané, doplňují se navzájem. Náboženská myšlénka má se k ritu, pojem božství k symbolům víry jako duše k tělu, plod ke skořápce. Tyto oba integrující prvky náboženské snášejí se zřídka kdy mezi sebou: častěji potírají se navzájem. Náboženské pojmy a názory jsou, *jako čistè duševní elementy, stále v proudu a pohybu*, mají snahu progressivní. Symbol naproti tomu, skořápka, jest *následkem své hmotné výraznosti trvající, líná, konservativní.* Náboženské boje všech dob povstávaly většinou z rozporu mezi věčně se vyvinující, změnitelné božské myšlenky, a nepřispůsobujícího se, těžkopádného, snadno zkostnatění podléhajícího (t. j. nemožnost vyjádřiti živé vědomí božského) symbolu.

Rozpor ten dosáhl pro moderní židovstvo povážlivého stupně. Ghetto znamenalo vševládu, tyranidu symbolu. Odpovídalo to zvláštnímu postavení našeho národa, nepřirozenosti našeho vývoje. Ritus, zákonitost měly dodati pevnost rozptýlenému, pronásledovanému národu. Snaha ku zachování národa propůjčovala k tomu neobyčejnou sílu. Co však ritus a zákony odpovídaly úplně životu a smýšlení ghetta, vystupují jako strašidla do živého smýšlení a názorů moderního židovstva. Všechny podniknuté „reformy“ ukázaly se jako záplaty a napomáhaly nanejvýš k tomu, aby vypudily náboženský cit. Jediny lék může poskytnouti jen oživená síla národa, jakou jeví sionismus. *Účinné reformy všech dob předpokládaly znovuzrození, sesílení náboženského života.* To bude i u nás. Regenerace židovského náboženství bude následovati regeneraci židovské národnosti. *Regenerované židovské náboženství odstraní vlastní silou k jeho výrazu nehodící se obal. Očekáváme zvláštní děj: boj mezi ideou a symbolem, ale také mezi symbolem a symbolem.*

K samostatnému modernímu životu pronikající židovský národ, jehož náboženský cit má býti moderním a národním zároveň, vybere si mezi zděděnými formami a symboly to nejlepší, ale také — ježto myšlenka náboženská snaží se jeviti se v symbolech — tvořiti stále nové. Tento výběr nebude ovšem dílo okamžiku, bude k tomu třeba mnoho generací. Bude se vyvinovati klidně, ale bude též provázen vnitřními otřesy (evuluce a revoluce se doplňují.) V té míře, co z minulosti převzaté symboly osvědčí se ve svém přispůsobení, v té míře jako nově zřízené symboly přejdou v tradici, zmizí tradice přispůsobení neschopné, přežilé, buď samy, nebo budou přírodou potlačeny . . . Že při tomto výběru a tvoření nemůže se mluviti o neohrabaném převzetí forem v cizích církvích vládnoucích, jest samozřejmé . . .

* * *

Náboženství židovské jest vzdor svému vysokému stáří ve svém vývoji nevyčerpatelné. Spojuje v sobě abstraktně-všeobecné a konkretně-individuálné prvky v krásnou harmonii. Prohloubení ducha a vřelá mysl uplatní se v něm. *Jeden — jediný, pantheisticky-neurčitelný Bůh a jeho osobní poměr k národu! Jaký strašný protiklad! Jaká to živná půda metafysických a poetických potřeb národa, k novému životu povstalého!*

Malý oznamovatel.

Z Pardubic píše nám náš výtečně honorovaný zpravodaj: Příliš velkou čest prokázal Pražský židovský lidový spolek Národní jednotě Českožidovské tím, že se zabýval o její resoluci, týkající se spolku židovských učitelů. Assimilace vůbec nevzbuzuje více postrach, tím méně assimilace českožidovská, a mimo to nemá jednota českožidovská žádného ylivu a významu. To ukázalo se nejlépe při přednášce Dr. Bergmana, advokáta zde, již měl ve spolku „Rozvoj“. Přednášející vysvětloval obmezení, jimiž jsou židé v Rusku podrobeni, že vzdor tomu ale vytvořili 2 literatury, totiž hebrejskou a jargonovou, obeznámil žasnoucí posluchače se spisovateli obou směrů, zejména s Achad-Hamem a Rosenfeldem, ukazoval díla, jež vydal „Jüdischer Verlag“ v Berlíně. Tři z přítomných ihned subskripci na díla ta přislíbili. Zajímavý byl ohlas z posluchačstva. Ke slovu přihlásili se 3 přítomní MUDři. Jeden žádal vysvětlení Sionismu, druhý prohlásil, že by si přál seznámit se se Sephardy, a třetí p. Dr. Vohryzek, dřívější spolupracovník Českožidovských Listů, bičoval nacionalismus českých židů.

Po schůzi pak sděleno s přednášejícím, že pp. MUDr. Schulhof a Vohryzek z Pardubic, JUDr. Lederer z Jindř. Hradce a Kleinberger z Milevska od 1. ledna 1904 vydávati budou časopis, týdenník v jazyku českém, jenž má zaujímati střed mezi assimilací a sionismem. Tak vidíme, že se intelligence židovská odtrhuje od pražského vedení a za nedlouhou dobu nebude mladočeských židů vůbec.

Sirotkové kišiněvští na cestě. V neděli 15. listopadu byla pořádána pro kišiněvské sirotky ve vídeňské Toynbeově síni hostina, která způsobila dětem mnoho radosti. Předseda Toynbeovy síně Dr. A. Schwarz spolu s jinými pány a dámami z výboru se dostavili, aby dohlédli sami na pohostění dětí. Mimo to súčastnili se všichni členové výboru, který se zabýval pohostěním dětí za jejich vídeňského pobytu. Děti hovořily, zpívaly a poslouchaly, když se byly posilnily, přednášce reverenda W. H. Hechlera o Palestině, kterou jim pan Belkin ztlumočil. Po tříhodinném pobytu opustily za radostných děkování Toynbeovu síň. Také jiná sdružení pozvala k sobě dítky a pohostila je co nejlépe. — Z Kopyczynce píší nám soudruzi, že dne 8. listopadu 22 sirotků tam přišlo přes Husiatyn, očekáváni jsouce na nádraží zvláštním výborem, pohostěni a pak dále vypraveni za spolehlivého vedení (pana M. Bienstocka) do Tremblovy. Účasť obyvatelstva byla nad míru živá a způsob přijetí srdečný. Děti zpívaly na rozloučenou sionistické písně z oken vagonů. Pan Bienstock oznamuje z Tremblovy, že také tam přijetí bylo upřímné a že cesta dále postoupena do Tarnopolu. Ze sebraných korun 115·94 vydány byly za lístky jízdní a výlohy K 42·94. Přebývajících K 73 věnovány budou buď později příštím dětem nebo pro projekt Ussischkinův. — V Husiatynu byla vyslovována obava, protože dítky nepřicházely, ač byly již před čtrnácti dny avisovány Dne 6. přišlo konečně 22 dítek. Přijely o 5. hodině ranní sedíce promoklé a promrzlé ve vozech jim naproti poslaných. Dle přání dítek byly dovedeny ihned do synagogy, kde modlily se za své rodiče „kadiš". Před spolkovou místností „Bnei Zionu" očekávány již byly tisícehlavým zástupem. Dva dny zde zůstaly a doufáme, že si na nás tak rády vzpomenou, jako my na ně. Předsedovi „obchodního kasina" náleží v této věci dík. (Za „Bnei Zion": Lorenz Rathauser.)

Pan JUDr. Josef Podvinec, advokát v Kolíně, píše náboženským obcím v Čechách:

Výbor svazku náboženských obcí israel. v Čechách pověřil mne přípravnými pracemi pro starobní a invalidní zajištění obecních zřízenců.

K práci té třeba jest podrobné statistiky. Proto žádám, aby mi od náboženských obcí laskavě co nejdříve sděleno bylo:

1. jména jich zřízenců (rabín, kantor, učitelé, sluhové),
2. stáří každého z nich,
3. stav (zda ženatý či svobodný),
4. počet a stáří dětí zřízencových,
5. postavení (zda definitivní neb dočasné, neb na výpověď).

Žádáme tímto o zaplacení předplatného per K 6 — buď poštovní poukázkou neb zaslaným složním lístkem poštovní spořitelny.

Žádejte

v kavárnách a hostincích »REVUE« náboženských obcí!

Každý starosta náboženské obce nechť pošle ad circulandum náš list svým souvěrcům a agituje, získává nám abonnenty.

„REVUE"

slouží všem náboženským obcím jako zpravodaj při každé vhodné příležitosti.

Venkovské náboženské obce v Čechách se vyzývají, aby oznámily redakci všechny záležitosti týkající se židovstva.

Židé na venkově! Považujte »REVUE« za orgán, který si předsevzal, kritisovati veřejně bezpráví činěné židům!

Venkovské náboženské obce vyzýváme, aby nám sdělily, zdali souhlasí s našimi návrhy.

Vydavatel a zodpovědný redaktor Julius Bondy, Hořovice. — Knihtiskárna Leo Küche v Plzni.